

De ACLO-M in oprichting; een triest vervolgverhaal

Al meer dan twee jaar lang zijn de Adviescommissies voor de Leerplanontwikkeling 'in oprichting'. Dat betekent dat wel een voorzitter en een secretaris zijn benoemd, maar geen leden.

Oorzaak van deze ongewenste situatie: onenigheid tussen de bonden en het ministerie over de toe te kennen faciliteiten (concreet: taakuren voor de leden). Gevolg: in de advisering over leerplanontwikkeling wordt de stem van vakinhoudelijke veldverenigingen als VON en Levende Talen niet gehoord.

Het sectiebestuur Nederlands (SBN) van Levende Talen en het VON-bestuur hebben de handen ineen geslagen in een poging deze impasse te doorbreken. Verschillende malen hebben ze de bonden (NFO en NGL) uitgenodigd om te komen praten. Het NFO liet niets van zich horen of kwam met een afzegging op het laatste moment. Het NGL stuurde weliswaar een vertegenwoordiger, maar dat diens aanwezigheid weinig heeft uitgehaald blijkt uit een artikel in het *Weekblad voor Leraren*, dat in ieder geval met instemming van het hoofdbestuur van het NGL door P. Adriaens werd geschreven. In dit artikel wordt de benoemde ACLO-functionarissen het recht ontzegd om met interimwerkzaamheden bezig te zijn en NGL-leden aangeraden post van de ACLO's in oprichting terug te sturen of weg te gooien. Willem van Paassen van het Sectiebestuur Neder-

lands schreef, mede namens de VON, onderstaande reactie. Deze werd, behalve natuurlijk aan het NGL, ook gezonden aan staatssecretaris Hermes, de voor de ACLO's verantwoordelijke bewindsman.

VON-bestuur en SBN hebben besloten de voorzitter en de secretaris van de ACLO-Moedertaal bij te staan in hun taak. Ze zullen – zonder formele status en zonder medeverantwoordelijkheid – deelnemen aan de adviseringswerkzaamheden van de ACLO-M i.o. Op deze manier hopen ze te bereiken dat de inbreng van vakinhoudelijke verenigingen in de interimperiode wordt gewaarborgd, maar tevens dat het bereiken van een definitieve oplossing (het instellen van ACLO's mét voldoende faciliteiten voor de leden) niet in de weg wordt gestaan. Andere vakinhoudelijke verenigingen zullen van dit besluit op de hoogte worden gebracht.

Een onbehoorlijk stuk over een onbehoorlijke impasse

In het *Weekblad voor Leraren bij het Voortgezet Onderwijs* jrg. 11 nr 35 (19 april 1979) roept P. Adriaens, hoofdbestuurslid van het NGL, de leden op 'om op geen enkele wijze medewerking te verlenen aan de ACLO's, die in oprichting zijn'. Pas in het slot van dit in onbehoorlijke stijl geschreven artikel wordt het de lezer duidelijk, dat dit het standpunt van het hoofdbestuur van het NGL verwoordt. Het stukje wemelt van de halve en hele onwaarheden: wie zijn leden op basis van onbetrouwbare informatie overhaalt een bepaald standpunt te huldigen, speelt vals spel. Dat is in deze kwestie duidelijk. Het blijkt, dat het HB van het NGL én de heer Adriaens bijzonder slecht geïnformeerd zijn over de verwickelingen rond de ACLO's. Dat het NGL weinig van de moeilijkheden rond de adviesstructuur afweet, bleek al op 28 februari 1979, toen het Sectiebestuur Nederlands van de Vereniging van Leraren in Levende Talen (SBN) en de Vereniging voor het Onderwijs in het Nederlands (VON) een gesprek hadden met een vertegenwoordiger van het HB van het NGL.

De VON en het SBN hebben er behoefte aan de meest stuitende onwaarheden recht te zetten. Het begint al in het eerste zinsgedeelte: 'De in het kader van de Mammoetwet ingestelde CML's ...' Lang niet alle CML's zijn in het kader van de Mammoetwet ingesteld: er functioneerden al CML's voordat de Mammoetwet in werking trad.

Adriaens en met hem het HB van het NGL denken veel te beperkt over de activiteiten van de CML's. CML's hadden niet alleen met het voortgezet onderwijs te maken: zij hadden ook opdracht aan leerplanontwikkeling voor het basisonderwijs te doen (bijvoorbeeld Wiskobas). In het verleden bracht de Commissie Modernisering Moedertaal (CMM) een uitstekende nota 'Werken met boeken' uit, bestemd voor kleuter- en lager onderwijs. Ook de reden die Adriaens aanhaalt, waarom er behoefte was ACLO's op te richten, is onjuist. ACLO's zijn ingesteld, omdat de overheid — met name de vorige minister van Onderwijs dr J.A. van Kemenade — het juist achtte, dat leerplanontwikkeling en advisering over leerplanontwikkeling gescheiden werden. De CML's adviseerden in feite over eigen leerplanontwikkeling. Van Kemenade had behoefte aan coördinatie van de leerplanontwikkeling, omdat daar, voornamelijk door de sterke expansie van het onderwijs in de laatste decennia, behoorlijke wildgroei optrad. Er was weinig samenwerking tussen de CML's en dat was de voornaamste reden om de SLO op te richten en over te gaan tot het instellen van een onafhankelijke adviesstructuur, waarin het onderwijsveld deel kon nemen aan advisering over leerplanontwikkelingswerk. Adriaens weet volstrekt niets van de redenen, waarom de SLO en de ACLO's zijn opgericht. Adriaens signaleert dat het *echte* onderwijsveld 'rondt afwijzend stond t.o.v. de nogal theoretische en zweverige opvattingen van bemanningen van deze ivoren vak-torens' — hij heeft het hier over de CML's. Later spreekt hij over 'feodale groeperingen'. In ieder geval is die bewering t.a.v. de CMM ongeldig. Zij bracht in nauw overleg met moedertaalleraren adviezen en nota's uit over o.a. 'Werken met boeken', 'Naar een leerplan Fries', de handleiding Gericht Schrijven voor vwo en havo, 'Schooltaal — Thuis taal' en de adviesnota over het eindexamen Nederlands voor vwo, havo en mavo. Voorwaar, een prima produktie die het onderwijsveld niet onberoerd liet.

De bewering 'dat de ACLO's onder de vleugelen van de SLO hun werk zouden moeten doen' is bezijden de waarheid. ACLO's zijn onafhankelijke, door de minister ingestelde (zie instellingsbeschikking d.d. 1 mei 1977) commissies. Alleen de secretarissen zijn rechtspositioneel verbonden aan de SLO, maar deze zijn dan ook géén lid van de commissie.

Dat 'alleen via de ACLO's daadwerkelijk invloed

kan worden uitgeoefend', is onjuist. Daar schuilt juist de kern van het probleem voor vakinhoudelijke organisaties als de VON en LT. Vakorganisaties als de NFO en het NGL hebben via de onderwijskoepels in de bestuursraad van de SLO invloed op de leerplanontwikkeling. LT en de VON hebben die niet: zij zijn in feite monddood gemaakt. Het is verklaarbaar dat het NGL en de NFO niet zoveel behoefte hebben aan de oprichting van de ACLO's: invloed hebben ze toch al. Bovendien zal de invloed van het NGL en de NFO in de ACLO's relatief gering zijn, en het gaat het NGL, zoals de vertegenwoordigers van het HB van het NGL op 28 februari 1979 formuleerden: 'uitsluitend om de invloed van het NGL'.

Dat de ACLO's niet operationeel kunnen worden, is juist veroorzaakt door de halsstarrige houding van de NFO en het NGL. De houding van met name de NFO in de faciliteitenkwestie zorgde ervoor, dat vakinhoudelijke organisaties als LT en VON voor een enorm dilemma kwamen te staan: zij waren en zijn het met de vakorganisaties eens, dat er een behoorlijke faciliteitenregeling voor vertegenwoordigers in de ACLO's moet komen, maar zij willen ook wat te zeggen hebben in de advisering over leerplanontwikkeling, die het beleid voor een aantal jaren zal bepalen. Verschillende leden van de ACLO's zijn lid van de NFO en het NGL: de ACLO-Elektrotechniek en Elektronica functioneert en NGL-leden zijn er lid van. Moeten zij het advies van het HB van het NGL ook opvolgen? Moeten zij hun eigen stukken in de prullenbak gooien of aan zichzelf retourneren? Het verzoek van het HB van het NGL 'op geen enkele wijze medewerking te verlenen aan deze fantoomachtige handelingen, de missives die uit dit niet verschijnen ongeopend te retourneren of naar de recycling te verwijzen en enigerlei adviezen of besluiten van welke aard dan ook, volledig te negeren: kortom, de ACLO's als niet bestaand te beschouwen' getuigt van een onbehoorlijke wijze van handelen. Juist door die handelwijze zijn de ACLO's in een inderdaad onbehoorlijke impasse geraakt.

Teleurstellend vinden het SBN en de VON het, dat het NGL alleen maar afwijst. De CML's waren 'ivoren vak-torens', de leden ervan hadden 'zweverige opvattingen', de ACLO's verrichten 'fantoomachtige handelingen'. VON en SBN hadden minstens van het NGL mogen verwachten, dat het enige oplossing zou bieden om uit een on-

behoorlijke impasse te geraken.

Het Sectiebestuur Nederlands van de Vereniging van Leraren in Levende Talen.
Vereniging voor het Onderwijs in het Nederlands.

Verslag ledenvergadering van 12 mei 1979

Inhoudelijk gedeelte

De kersverse eerste standpuntnota van de VON over Normaal-Functioneel Moedertaalonderwijs vormde het onderwerp van deze dag. Bedoeling was dit begrip verder uit te werken, en eventueel als beleidsuitgangspunt te aanvaarden. De belangstelling van de meeste leden bleek uit te gaan naar een theoretische discussie over de nota, zodat daarvoor twee subgroepen gevormd werden; de overigen besloten vanuit de praktijk te kijken naar de haalbaarheid van het begrip.

Behalve de nota zelf stonden er twee ingezonden stukken ter beschikking: een reactie van W. van Calcar, H. van Dam en J. Sturm bevattende een aantal argumenten tegen het begrip als beleidsuitgangspunt, en een brief van A. Kamer, die deze bezwaren aanvult.

Alle stukken: de nota, de bezwaren en de brief, zijn verkrijgbaar bij het bureau van de VON (adres zie voorin dit nummer).

Na de groepsdiscussies volgde stemming over de hamvraag: is NF-onderwijs op dit moment een bruikbaar beleidsuitgangspunt voor de VON?

De uitslag werd een complete verrassing: 16 voor, 16 tegen, 1 onthouding. Chaos ontstond, resulterend in 3 moties:

- 1 het bestuur neemt de nota terug en trekt de consequenties (2 stemmen voor);
- 2 het bestuur trekt de nota niet in, maar laat hem als discussienota in de vereniging fungeren, en probeert in een volgende beleidsnota ermee terug te komen (12 voor, 7 tegen, 10 onthoudingen);
- 3 het bestuur trekt deze nota in, en zorgt voor een nieuwe waarin het begrip Normale Functionaliteit in samenhang met andere voor de VON belangrijke begrippen wordt gepresenteerd, gekoppeld aan een duidelijker maatschappijvisie (24 voor, 2 tegen, 7 onthoudingen).

Besloten is de derde motie uit te voeren, en de huidige als discussienota te beschouwen.

Huishoudelijk gedeelte

1 Financiën: aangezien het financieel overzicht '78 nog bij de accountant lag, is alleen de begroting '79 kritisch bekeken. Vragen zijn gesteld over het *boekenfonds*: het gereserveerde geld is bezit, staat nooit op een begroting; *de kaderdag*: de begrote f 1.000,- werd door de vergadering gehalveerd, de overschietende f 500,- naar diversen. Tevens is besloten de kaderdag als agendapunt op de najaarsverledenvergadering op te voeren. *Von-info*: de 8 pagina's die het bestuur ter beschikking staan, moet ze maar eens gaan volschrijven, als ze klaagt over gebrek aan contact met de leden, er kan best meer informatie over de bestuursbezigheden gegeven worden. *Veldactiviteiten*: hoe de begrote f 7.000,- besteed gaan worden is niet bekend. *Moer*: duurder door de grote oplage, bladzijden twekoloms en doordat het congresnummer door de VON zelf betaald dient te worden. De contributie wordt waarschijnlijk niet verhoogd.

2 Jacq. van Alphen, medewerker aan het Moller-instituut en vroeger actief VON-lid, is overleden.

3 VON-boeken: Paul Kuyer zoekt een opvolger als hoofd redactieraad en bestuurslid. Er zijn momenteel 7 aanbiedingen om boeken te schrijven.

4 Aftredende bestuursleden: Truus van den Heuvel (ACLO-M) en Hans Verwey (voorzitter); nieuw: Noortje Nooter (ACLO-M) en Emile Nieten (tweede secretaris — hij zal de contacten met andere verenigingen en organisaties onderhouden en de externe propaganda verzorgen); Peter Dekkers is nu na een half jaar meegedraaid te hebben als gewoon bestuurslid, voorzitter.

5 Rondvraag: De Haanstra-academie (PA) in Leiden voert actie tegen de bezuinigingen van Pais. De VON zal een adhesiebetuiging zenden.

Werkgroep KOLO

De trouwe lezers van VON-info hebben al verschillende keren gemerkt dat de werkgroep Kolo bestaat. Iedere keer vroeg de groep om versterking, maar onder de trouwe lezers zijn misschien geen kleuterleidsters en geen leerkrachten lagere school. Mogelijk ook spreekt het werk van de groep niet zo erg aan. Als je het laatste argument aanvoert, kan het geen kwaad te weten, dat de groep aan veel meer onderwerpen denkt. Niemand kan alles tegelijk en dus beperk je je tot één zaak. Jammer is dan wel dat allerlei andere zaken moeten blijven liggen zoals daar zijn:

- leesmethoden kritisch doorlichten (bij gebrek aan deskundigheid laten liggen);
- integratie ko-lo volgen en zo mogelijk bijsturen (bij gebrek aan steun laten liggen);
- betere bestudering van het taalverwervingsproces (bij gebrek aan handige methoden laten liggen);
- de boekbespreking methodisch/didactisch herzien (als facet een lage prioriteit gekregen);
- een goede begeleiding van het vreemdtalige kind opzetten (laten liggen omdat geen van de groepsleden dergelijke kinderen in de klas had);
- het projectonderwijs onderzoeken op zijn effecten;
- het kringgesprek, leergesprek, klasseggesprek enz. nader bestuderen;
- betere en meer mogelijkheden zoeken voor het spelen (werken) in groepen;
- door uitgeverijen en andere fabrieken op de markt gegooide leermiddelen op hun bruikbaarheid toetsen.

Hoewel dit al een tamelijk lange lijst is, borrelen er voortdurend nog andere onderwerpen naar boven. Die moeten dan even snel weer afgekappt worden. Dat is jammer! Heel jammer! Toch laat de groep zich niet uit het veld slaan.

Waar loopt dit verhaal op uit? Natuurlijk weer op een dringend verzoek aan jou, (hoofd)leidster, onderwijzer(es). Als je na viereen nog wat fut voelt, kom dan helpen. Als je ideeën hebt, kom ze dan inbrengen. Als je wijzer wilt worden, doe dan mee. Als je het niet eens bent met het onderwijsbeleid, kom dan knokken. Als ..., als ... Hoe dan ook: iedereen in het hele land is hartelijk welkom.

Hoeveel tijd kost dit groepswork je? Ja kijk, dat ligt aan jezelf. Je kunt er iedere avond mee bezig zijn, je kunt je ook beperken tot het bijwonen van de bijeenkomsten, eens in de maand. Kies voor jezelf maar iets daartussen.

Wat heb je aan dit werk? In ieder geval voorkomt het, dat je vastroest in een dagelijkse sleur. Verder heb je een dikke kans dat je onderwijs beter wordt. Ook zie je nog eens andere collega's in een prettige sfeer. Je kunt je fijn voelen door de solidariteit in de groep. Je kunt weer of meer moed krijgen in je gevecht tegen verkeerde opvattingen. Kortom: je gaat de zin van je werk steeds beter inzien en daardoor krijg je er ook steeds meer plezier in. En als je dan toch nog teleurgesteld raakt, het niet meer ziet zitten, je teveel gedwars-

boomd voelt, dan is daar de groep die je opvangt, steunt en stimuleert.

Wat let je nu nog? Angst voor het onbekende? Ja, daar moet je zelf nu eens overheen stappen. Een briefkaartje schrijven durf je toch wel? Tijdens de kennismakingsavond zal je angst snel verdwijnen. Is het dan tijdgebrek? Kom nou! Het minimum van één avond per maand zal je beslist niet overwerkt maken. Heb je geen zin? Nou, daar is niets aan te doen. Maar gek is dat wel hoor. Wie wil er zijn onderwijs nou niet gaandeweg beter maken? Als je dat echt niet wilt, kun je je arbeidsplaats misschien beter aan een enthousiasteling geven. Het kan niet missen: iedere kleuterleidster en iedere onderwijzer(es) die dit stukje gelezen heeft, pakt nu een briefkaart of de telefoon. O, wat zal Leida het druk krijgen! Haar adres is:

Leida van der Weyden-Neefjes

Hoogwakersbosstraat 1,

Noordwijk,

tel. 01719 – 16164.

O ja, we komen op 27 augustus weer bij elkaar. De volgende data bepalen we in overleg met de groepsleden.

Oproep

Het afgelopen jaar hebben veel kleuterleidsters en leerkrachten de zogenaamde applicatie-cursus gevolgd. Het komende jaar zullen er veel (anderen) de zogenaamde schoolwerkplan (swp)-cursus, ook wel ivb-cursus genoemd, gaan volgen.

Over de leerplannen is centraal overleg gepleegd, maar de PA's en KLOSSen moeten de raamplannen zelf invullen. Ik vind het nu erg interessant om de leerplannen van de verschillende nascholingsinstituten met elkaar te vergelijken. Daarvoor heb ik de aan de cursisten uitgedeelde leerplannen nodig. Willen jullie die (of een kopie ervan) aan mij opsturen?

Gerard Cliteur

Tuinwijklaan 6

2012 RG Haarlem.

Oproep lo-vo-leerkrachten

We willen in Amsterdam en omgeving een VON-werkgroep oprichten voor mensen die te maken hebben met de aansluitingsproblemen tussen lager en voortgezet onderwijs.

Belangstellenden kunnen contact opnemen met:

Wim Moll
Postbus 11.634
1001 GP Amsterdam.

Analfabetisme

Voor iedereen die ouderen helpt met het leren lezen en schrijven is het volgende contactadres van belang:

Landelijk Steunpunt Alfabetisering
Bosweg 49a
Apeldoorn
Tel. 055 - 257441.

ingezonden

In Moer 1979: 1 staat een stukje van Wim van Calcar ('Hoe het in ieder geval niet moet') met kritiek op het Spraakkunstkatern bij onze methode Taalplan, Nederlands voor volwassenen. Nu is het natuurlijk nooit leuk voor auteurs en uitgevers als hun boek ongunstig wordt beoordeeld. Onze teleurstelling is echter in dit geval wel heel nadrukkelijk ingegeven door onjuiste suggesties en een verkeerde en onvolledige voorstelling van zaken in de betreffende kritiek.

Wat is er aan de hand? Van Calcar oefent kritiek op 3 bladzijden uit één van de werkschriften bij een methode van ons, en vervolgens geeft hij een algemene draai aan die kritiek zodat tegelijk even deze gehele methode voor volwassenen alsmede het beleid van Wolters-Noordhoff wordt gekraakt. Van Calcar ziet kans om in zijn kritiek op enkele grammaticale definities de schaamte van de auteurs, de hebzucht van Wolters-Noordhoff en het verdienen aan het volwassenenonderwijs te betrekken. Wij moeten echt bezwaar maken tegen deze onbehoorlijke generalisatie, en wijzen u daarbij op het volgende. Sinds 1976 is de redactie Nederlands van Wolters-Noord-

Op herhalingsoefening, congresgangers!

Door de meeste stromen is 17/11 afgesproken als datum om weer bij elkaar te komen. Misschien betreft het wel de laatste samenkomsten naar aanleiding van het laatste VON-congres. Alle deelnemers kunnen contact opnemen met hun stroomleiders. En de stroomleiders zullen waarschijnlijk een samenkomst plannen op:
de PA St. Jozef
Kroostweg 149
Zeist.

hoff in gesprek met een flinke groep docenten (op dit moment 25) uit het dag- en avondonderwijs voor volwassenen. Anderhalf jaar geleden kwam uit dit overleg een kleine werkgroep voort, die samen met onze redactie materiaal heeft ontwikkeld voor het eerste leerjaar van de mavo voor volwassenen. Het merendeel van het materiaal (nl. het gehele leerlingenboek) is gratis uitgebracht in getypte experimentele edities. Ca 1600 cursisten hebben er sinds augustus '78 mee gewerkt en werken er nog mee.

Ervaringen van docenten en leerlingen worden zoveel mogelijk verwerkt in de nog te verschijnen handelseditie. Om verschillende redenen (beperkt aantal lesuren, differentiatiemogelijkheden, voorkeur voor zelfstudie) ontwikkelen we naast het leerlingenboek enkele katerns in de vorm van werkschriften. Tegenover de thematische invalshoeken in het leerlingenboek, hebben de katerns een cursorisch karakter. De eerste twee katerns (op massaal aandringen van docenten en cursisten: spelling en spraakkunst ...) zijn buiten het experiment gehouden en om die reden intussen verschenen. In alle informatie die wij over Taalplan verstrekken, benadrukken we steeds dat spelling- en spraakkunstkatern slechts toegevoegde werkschriften zijn bij een methode waarvan deel 1 in juni 1979 verschijnt.

*Met hoogachting,
WOLTERS-NOORDHOFF B.V.
Redactie Nederlands
Heim Meijerink*

Over betrouwbaarheid, selectieve toetsing en centralisering; een reactie op Lammers en Lentz: Het beoordelen van (mondelinge) taalvaardigheid

In Moer 1979: 2 reageerden Lammers en Lentz op een rapport van mijn naam, 'Evaluatietechnieken voor het moedertaalonderwijs', dat ik aan een klein aantal critici, met verzoek om commentaar, had toegezonden.

Het betrof een materiaalverzameling, die omgewerkt kon worden tot een handboek voor specialisten (vakdidactici, onderwijsresearchers, etc.). Lammers en Lentz bekritisieren het rapport alsof het een eindprodukt is, dat gericht is op leerkrachten. Zij veroordelen bepaalde